

Warszawa, dnia 20 kwietnia 2009 r.

RPO-610974-VII-7020/7013/09/WJ

I n f o r m a c j a
o czynnościach przeprowadzonych z upoważnienia Rzecznika Praw
Obywatelskich w Zakładzie Karnym w Płocku
(Wyciąg)

1. Wprowadzenie.

W ramach powierzonej Rzecznikowi Praw Obywatelskich funkcji Krajowego Mechanizmu Prewencji – pracownicy Zespołu Prawa Karnego Wykonawczego w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich udali się w dniach 17-19 marca 2009 r., do Zakładu Karnego w Płocku, przy ul. Sienkiewicza 22 (zwanego dalej Zakładem) w celu dokonania wizytacji zapobiegawczej.

Działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich pracownicy Biura sprawdzili na miejscu sposób traktowania osób pozbawionych wolności, dokonując oceny ich ochrony przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

W ramach wizytacji Krajowego Mechanizmu Prewencji przedstawiciele Rzecznika:

- wysłuchali informacji o funkcjonowaniu Zakładu i jego podstawowych problemach, udzielonej przez kierownictwo;
- obejrzelili teren jednostki oraz pomieszczenia we wszystkich oddziałach mieszkalnych, w tym wybrane losowo cele mieszkalne, cele do wykonywania kary dyscyplinarnej osadzenia w celi izolacyjnej, świetlice, a także pola spacerowe, kuchnię, pralnię, kantinę, kaplicę, sale widzeń, pomieszczenia zespołu szkół, oddziału terapeutycznego oraz ambulatorium i izby chorych;

- przeprowadzili w czasie wizytacji cel mieszkalnych i innych pomieszczeń rozmowy ze skazanymi i tymczasowo aresztowanymi oraz z funkcjonariuszami i pracownikami Aresztu;
- przeprowadzili na osobności, na podstawie kwestionariusza, rozmowy bez obecności osób trzecich z 64 osadzonymi.

2. Charakterystyka jednostki.

Zakład jest jednostką typu zamkniętego przeznaczoną dla recydywistów penitencjarnych mężczyzn.

3. Ogląd jednostki oraz wizytacje cel mieszkalnych.

Przeprowadzony ogląd terenu Zakładu i pomieszczeń w pawilonach mieszkalnych, w tym wizytacja cel oraz uzyskane w związku z tym informacje pozwoliły m.in. stwierdzić, że:

3.1. Wszystkie cele mieszkalne w Zakładzie są skanalizowane, z doprowadzoną zimną wodą. Ich stan jest różny. Generalnie, ściany, sufity, kąpiki sanitarne i podłoga wymagają przeprowadzenia remontów. Jedynie cele wyremontowane w latach 2008 – 2009 (łącznie 26 cel), z kącikami o pełnej zabudowie, nie budzą zastrzeżeń. W pozostałych kąpiki zabudowane są do wysokości około 2,5 m i zamknięte drzwiami. Są też nieliczne cele, w których kąpiki sanitarne nie mają trwałej zabudowy, z boków osłaniają je blaszane ścianki a z przodu kotara z materiału. Zatem korzystający z nich osadzeni nie mają zapewnionej należytej intymności. Wszystkie kąpiki sanitarne wyposażone są w umywalkę i sedes. Stan czystości tych urządzeń jest zróżnicowany i zależy w znacznej mierze od dbałości osób z nich korzystających. W niektórych celach drzwi do kąpików są zniszczone i wymagają naprawy lub wymiany na nowe.

Nie stwierdzono braków w wyposażeniu cel w przedmioty służące do utrzymania higieny osobistej i czystości w celi (miski, lustra, szczotki zmiotki, śmietniczki, itp.).

Stan sprzętu kwaterunkowego w celach jest zróżnicowany. W większości cel można uznać go za zadawalający. Są jednak cele, w których jest on mocno zniszczony (połamane brzegi stolików, zardzewiałe półki, lustra) lub go brakuje (n.p. nie ma taboretów dla wszystkich mieszkańców). Stan materaców, koców, pościeli, ręczników i ścierek w większości wizytowanych pomieszczeń nie budził zastrzeżeń. W pojedynczych przypadkach zauważono potrzebę wymiany zużytych materaców i koców. Natomiast łóżka piętrowe (koszarowe) nie mają zabezpieczeń przed upadkiem oraz drabinek, ułatwiających wejście.

W celach mieszkalnych zapewniona jest wentylacja oraz odpowiednia temperatura. Cele można także wietrzyć otwierając okna. Dopływ światła dziennego i oświetlenie sztuczne są wystarczające do czytania i pisanie.

Zainstalowane w celach gniazda elektryczne umożliwiają osadzonym korzystanie z odbiorników telewizyjnych oraz grzałek. Dopuszczone jest także używanie wentylatora, za indywidualną zgodą.

Wszystkie cele wyposażone są w sprawnie działający system przyzywowy.

W czasie wizytacji cel i przeglądu kart tożsamości osadzonych nie stwierdzono osadzenia tymczasowo aresztowanych i skazanych z różnych grup klasyfikacyjnych we wspólnej celi mieszkalnej.

3.2. Kąpiel osadzonych odbywa się w dwóch łazniach ogólnych, których stan techniczny i wygląd pozostawiają wiele do życzenia. Ściany pokryte są zniszczoną glazurą (widoczne liczne ubytki) a z sufitów odpada farba. W części kąpielowej zainstalowane są natryski (w jednej łaźni 18, a w drugiej 22), ale nie wszystkie działają. Na podłodze położone są zniszczone i w wielu miejscach uszkodzone plastikowe maty antypoślizgowe. W pomieszczeniach do przebierania brakuje wieszaków na ubrania. Generalnie łaźnie robią złe wrażenie, a jedyne co w nich zasługuje na pozytywną ocenę to sprawnie działająca wentylacja.

Osadzeni korzystają z łaźni ogólnych w grupach, zgodnie z obowiązującym w Zakładzie planem kąpeli, opracowanym przez kierownika Działu Ochrony. Kąpiel jednej grupy trwa 10 minut.

3.3. Kuchnia Zakładu jest w złym stanie i Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny w Płocku decyzją z dnia 5 listopada 2007 r. zezwolił na jej dalsze

użytkowanie, pod warunkiem wykonania w niej możliwie szybko prac remontowych i modernizacyjnych, tak by w przyszłości spełniała normy HACAP. Remont rozpoczęto w 2007 r. a jego zakończenie planowane jest na rok 2010. Prowadzi się go etapami w taki sposób, aby nie zakłócał funkcjonowania kuchni. Dotychczas wykonano nowe podłogi (łatwo zmywalne) oraz ułożono na ścianach wszystkich pomieszczeń glazurę. Aktualnie instalowana jest dodatkowa wentylacja. Po zakończeniu tych prac zostanie odremontowany i pomalowany sufit, który obecnie jest w bardzo złym stanie (odpadająca farba, ślady zacieków i pleśni).

Oprócz posiłków według normy podstawowej, kuchnia przygotowuje posiłki według diety lekkostrawnej (L), cukrzycowej (Lc) i jarskiej (Pj).

3.4. Zakład Opieki Zdrowotnej mieści się w budynku administracyjno-penitencjarnym. Znajdują się w nim m.in. dwa gabinety lekarskie, gabinet stomatologiczny, gabinet zabiegowy, dwie poczekalnie, apteka, pokój socjalny oraz izba chorych. Pomieszczenia ZOZ zostały odremontowane w 2008 r. i obecnie ich stan techniczny oraz wyposażenie jest dobre. Wyjątek stanowi duża poczekalnia, w której poprzednio mieściło się ambulatorium. Tam ściany oraz podłoga są zniszczone. Według informacji kierownika ZOZ, pomieszczenie to zostanie w niedługim czasie odnowione i przeznaczone na inne cele.

We wszystkich pomieszczeniach służby zdrowia jest czysto oraz obowiązuje bezwzględny zakaz palenia tytoniu.

W gabinecie lekarskim wywieszona jest Karta praw pacjenta, której treść nie jest dostosowana do sytuacji pacjenta pozbawionego wolności.

Planowe przyjęcia pacjentów przez lekarza internistę odbywają się wg harmonogramu określonego w „Porządku wewnętrznym”. Osadzeni w jednym oddziale mogą zapisywać się do lekarza raz w tygodniu. W przypadku nagłego zachorowania pomoc lekarska udzielana jest niezwłocznie (przez lekarza ZOZ lub Pogotowie Ratunkowe).

Zaopatrzenie w leki jest bardzo dobre, nie stwierdzono żadnego leku przeterminowanego.

Ze względu na brak jakiegokolwiek zaplecza diagnostycznego Zakład korzysta w tym względzie z usług cywilnej służby zdrowia. Zdjęcia radiologiczne

klatki piersiowej wykonywane są w „rentgenobusie”, który przyjeżdża do Zakładu raz na 2 tygodnie. Inne zdjęcia RTG, badania specjalistyczne (m.in. USG, endoskopie), badania biochemiczne krwi oraz konsultacje specjalistyczne (chirurgiczne, ortopedyczne, urologiczne) wykonywane są w Szpitalu Miejskim w Płocku.

3.5. W Oddziale Terapeutycznym psychologowie wykonują w zakresie diagnostyki i konsultacji takie same obowiązki jak psychologowie ogólnie – penitencjarni. Ponadto, opracowują i realizują program terapeutyczny oddziału.

Program ten, zatwierdzony przez Dyrektora Generalnego Służby Więziennej, obejmuje: kształtowanie i rozwój umiejętności interpersonalnych, warsztat profilaktyki autoagresji, program dla sprawców przemocy, program psychoedukacyjny dla uzależnionych od alkoholu, program dla osób z zaburzeniami preferencji seksualnych, trening higieniczny, trening relaksacyjny oraz otwartą grupę edukacyjną. W poszczególnych zajęciach grupowych uczestniczy zgodnie z indywidualnym programem terapeutycznym od 3 do 9 skazanych.

Zespół terapeutyczny spotyka się raz w tygodniu, dokonuje oceny efektów prowadzonych oddziaływań, wymienia obserwacje o funkcjonowaniu poszczególnych skazanych. Co 6 miesięcy zespół dokonuje okresowej oceny postępów skazanego, a psycholog sporządza projekt okresowej weryfikacji jego indywidualnego programu terapeutycznego.

Zarówno program całego oddziału, jak i programy indywidualne opracowane są na wysokim, profesjonalnym poziomie. Oddziaływania terapeutyczne traktuje się tu jako nadrzędne nad pozostałymi oddziaływaniami penitencjarnymi.

Osoby uzależnione od alkoholu mogą uczestniczyć w zajęciach klubu AA, zajęcia odbywają się raz w tygodniu, w soboty. Aktualnie uczestniczy w nich 23 skazanych z oddziału.

W oddziale nie prowadzi się długoterminowej psychoterapii indywidualnej. Spotkania z psychologiem mają charakter diagnostyczny lub też są to porady czy interwencje kryzysowe, odpowiadające na doraźne potrzeby skazanego.

Lekarz psychiatra przyjmuje każdą nową osobę przybywającą do oddziału i ocenia jej stan psychiczny. Obligatoryjnie bada też każdy przypadek autoagresji.

Lekarz przygotowuje też skierowania na komisje lekarskie celem wydania orzeczenia o niepełnosprawności. Skazani są przyjmowani na bieżąco.

Na terenie Oddziału Terapeutycznego zlokalizowany jest Warsztat Terapii Zajęciowej, którego działalność finansowana jest ze środków PFRON i Urzędu Miasta. Działa on od 1996 r. i jak dotychczas jest pierwszą i jedyną tego typu placówką funkcjonującą na terenie jednostki penitencjarnej.

W ramach warsztatów działają 3 pracownice: komputerowa, plastyczna oraz obróbki drewna i szkła witrażowego. Zajęcia prowadzone są przez 5 dni w tygodniu po 7 godzin. Uczestnicy warsztatów otrzymują wynagrodzenie około 100 zł miesięcznie. W aspekcie terapeutycznym warsztaty uczą systematyczności, budują poczucie własnej wartości, w pewien sposób nobilitują uczestników w oczach współwięźniów. Słabością są warunki lokalowe, jest zbyt ciasno. W zajęciach warsztatowych uczestniczą głównie skazani przebywający w oddziale terapeutycznym.

3.6 Opiekę psychologiczną nad wszystkimi osadzonymi w Zakładzie (z wyjątkiem przebywających w oddziale terapeutycznym) sprawuje 2 psychologów ogólnopentencjarnych. Ich podstawowa działalność to orzecznictwo, opiniowanie, konsultacje i terapia podtrzymująca dla osadzonych, którzy zgłaszają taką potrzebę (m.in. w związku ze sprawami rodzinnymi i problemami związanymi z toczącym się postępowaniem karnym).

Ponadto, pod opieką psychologa są osadzeni trudni wychowawczo (w każdym oddziale jest to 5-7 osób). W tych przypadkach psycholog prowadzi opiekę czynną, w ramach której spotyka się z osadzonym średnio raz na 2 miesiące.

Przy tak dużym obciążeniu pracą psychologowi trudno jest zachować należytą koncentrację i wychwycić wszystkie istotne fakty przekazywane przez pacjenta.

3.7. Opiekę duszpasterską nad osadzonymi wyznania rzymskokatolickiego sprawuje kapelan (zatrudniony na 0,5 etatu). Nabożeństwa odprawiane są w niedziele i święta w kaplicy Zakładu (funkcję tę pełni świątelnik centralny). Ich liczba w danym dniu uzależniona jest od wielkości grup osadzonych deklarujących wolę wzięcia w nich udziału. Jednorazowo w nabożeństwie może uczestniczyć nie więcej niż 60 skazanych. Ustalając liczbę tymczasowo aresztowanych biorących udział w nabożeństwie

ma się zawsze na względzie konieczność zabezpieczenia prawidłowego toku prowadzonych przeciwko nim postępowań karnych. Ponadto osadzeni mają również możliwość uczestniczenia we Mszy Św. transmitowanej przez radiowęzeł.

Spotkania religijne (posługi indywidualne, nauczanie religii) mogą odbywać się od poniedziałku do soboty w godzinach 15⁰⁰ - 17⁴⁵, a w niedziele i święta w godzinach 10⁰⁰ - 13⁰⁰ oraz 14⁰⁰ - 17⁴⁵. Miejscem takich spotkań są: pokój posług religijnych, sale widzeń, świetlice w oddziałach mieszkalnych, cele mieszkalne i kaplica.

Oprócz Kościoła Rzymskokatolickiego, działalność religijną na terenie jednostki prowadzą m. in. : Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Prawosławny, Świadkowie Jehowy, Świecki Ruch Misyjny Epifania, Legion Maryi.

3.8. Widzenia z osadzonymi odbywają się w wyznaczonych do tego pomieszczeniach od poniedziałku do czwartku (w godzinach 8⁰⁰ - 14⁰⁰) oraz w niedzielę (w godzinach godz. 8⁰⁰ - 16⁰⁰). Na widzenia pod dozorem funkcjonariusza SW, z możliwością bezpośredniego kontaktu z osobą odwiedzającą, przeznaczono jedną dużą salę z 14 stolikami. Obok zlokalizowano salę do widzeń bez dozoru funkcjonariusza SW. Salę tę wyposażono w 8 stolików i krzesła. Do widzeń osadzonych bez kontaktu z osobą odwiedzającą (tzw. przez telefon) zorganizowano 3 stanowiska. W Zakładzie udzielane są również widzenia tzw. intymne. Odbywają się one w pokoju usytuowanym obok sali widzeń. W pokoju tym znajduje się tapczan, stolik z krzesłami, szafa, umywalka, miednica, czysta pościel oraz wydzielona ubikacja.

3.9. Kantyna zajmuje niewielki lokal. Zaopatrzenie w niej można ocenić jako dobre. Na towarach oferowanych do sprzedaży były umieszczone ceny, ale w kantynie nie było cennika. Ustalono, że cennik dostępny jest dla osadzonych w każdym oddziale mieszkalnym. Według przedstawicieli Rzecznika Praw Obywatelskich, kupującym zapewniono wystarczający wybór produktów, a ich ceny nie odbiegają od cen tych samych artykułów sprzedawanych w pobliskich sklepach.

3.10. Kontrola osobista osadzonych przeprowadzana jest w przeznaczonym do tego celu pomieszczeniu, znajdującym się w pobliżu łaźni, usytuowanym przed ciągiem komunikacyjnym prowadzącym do sali widzeń. Pomieszczenie nie jest monitorowane za pomocą kamer; zorganizowano 4 stanowiska, przesłonięte kotarami, wyposażone w taborety oraz matę.

3.11. W Zakładzie **nauczanie** prowadzi Zespół Szkół Zawodowych (w zawodach kucharz małej gastronomii i ślusarz) oraz Technikum Uzupełniające dla Dorosłych. W Technikum w 3 klasach uczy się 32 osadzonych, a w Zasadniczej Szkole Zawodowej – 50. Do matury w roku ubiegłym przystąpiło 8 osadzonych – wszyscy zdali.

Szkoły realizują szereg projektów w ramach Międzynarodowego Programu Resocjalizacji Skazanych SOKRATES, finansowanych ze środków unijnych. Interesującym przedsięwzięciem było nagranie przez osadzonych płyty z bajkami dla dzieci.

3.12. Na terenie Zakładu **zatrudnia się** odpłatnie średnio w miesiącu około 70 osadzonych. Pracują oni jako porządkowi, fryzjerzy oraz zgodnie z potrzebami jednostki: w warsztacie, kuchni, radiowęźle. Natomiast nieodpłatnie prace publiczne i charytatywne wykonuje w miesiącu około 50 osadzonych. Są to głównie prace na rzecz samorządu terytorialnego i placówek użyteczności publicznej. W 2008 r. realizowane było również zatrudnienie odpłatne u kontrahentów zewnętrznych poza terenem jednostki w systemie bezdozorowym. Jeżeli tylko będzie taka możliwość będzie to kontynuowane także w roku bieżącym.

3.13. Dla realizacji **zajęć kulturalno-oświatowych** do dyspozycji osadzonych w każdym oddziale mieszkalnym pozostaje świetlica. Jest to niewielkie pomieszczenie (kilkumetrowe), w którym znajdują się jeden lub dwa stoliki, kilka taboretów oraz półki z gazetami. W niektórych świetlicach jest jeszcze telewizor oraz szafka z książkami (oddziałowy punkt biblioteczny). Jak już wcześniej wspomniano, poprzednio użytkowane świetlice miały znacznie większy metraż, ale z powodu przeludnienia zamieniono je na cele mieszkalne, a mniejsze cele mieszkalne w oddziałach przeznaczono na świetlice.

Świetlica centralna pełni kilka różnych funkcji: kaplicy, sali posiedzeń komisji penitencjarnej, pomieszczenia do zajęć wyrównawczych, sali konferencyjnej. W niej odbywają się spotkania okolicznościowe, imprezy, projekcje filmów, mityngi AA, spotkania z pracownikami urzędu pracy.

Biblioteka Zakładu posiada 10236 woluminów. W celu uzupełnienia księgozbioru organizowane są zbiórki książek. Natomiast znaczna część niewielkich środków finansowych przeznaczonych na zakup książek wydawana jest głównie na zakup

podręczników szkolnych. Na uzupełnienie księgozbioru o pozycje beletrystyczne pozostaje ich bardzo mało. Biblioteka udostępnia osadzonym aktualne akty prawne. Wśród woluminów znajdują się egzemplarze Kodeksu karnego wykonawczego oraz porządku wewnętrznego dla skazanych oraz tymczasowo aresztowanych, w tym w tłumaczeniach na języki: niemiecki, rosyjski, angielski i francuski.

3.14. Na polach spacerowych dla skazanych wydzielono boisko sportowe, służące do gry w siatkówkę. Podobnie wydzielono miejsce ze sprzętem do ćwiczeń sportowo-rekreacyjnych. Wszystkie pola są utwardzone i wyposażone w ławki.

Pola spacerowe dla tymczasowo aresztowanych mają nawierzchnię ziemną, na której ułożono ścieżkę z płyt chodnikowych. W dni deszczowe na polach tych robi się błoto i tworzą kałużę. Nie ma tam ławek.

4. Rozmowy przeprowadzone z osadzonymi.

W toku wizytacji rozmawiano z osobami pozbawionymi wolności w czasie oglądu jednostki: w miejscach pracy, podczas zajęć kulturalno-oświatowych, podczas wizytacji cel mieszkalnych. Przeprowadzono również rozmowy ukierunkowane na kwestie przestrzegania praw przysługujących osadzonym, według opracowanego kwestionariusza, z 64 osobami. Część z nich wytypowano z uwagi na większe, niż w przypadku pozostałych osadzonych, narażenie na niewłaściwe traktowanie. Byli to osadzeni mający więcej niż 60 lat, ukarani w okresie ostatnich 6 miesięcy karą dyscyplinarną osadzenia w celi izolacyjnej, niepełnosprawni oraz cudzoziemcy. Pozostałe osoby wybrano losowo.

Rozmowy według kwestionariusza odbywały się w cztery osoby, w sposób uniemożliwiający osobom postronnym zapoznanie się z treścią odpowiedzi udzielanych przez pozbawionych wolności. Podczas tych rozmów osadzeni przedstawili swoje opinie w przedmiocie przestrzegania ich podstawowych praw oraz atmosfery panującej w Zakładzie. W przeważającej większości osadzeni pozytywnie oceniali realizację przysługujących im uprawnień. Część z nich zgłosiła jednak pewne uwagi bądź zastrzeżenia, które dotyczyły poniżej opisanych kwestii:

- 4.1. w zakresie **warunków w celi mieszkalnej** najczęściej podnoszono zarzut przeludnienia (41 osadzonych), które powoduje, że jest w niej ciasno, trzeba oczekiwać w kolejce na skorzystanie z toalety i nie ma możliwości wyposażenia jej w liczbę taboretów, odpowiadającą liczbie osadzonych. Zgłaszano także pojedyncze zarzuty dotyczące zużytych materaców i koców, zagrzybienia, zawilgocenia oraz niedostatecznego oświetlenia światłem sztucznym;
- 4.2. w zakresie **mycia się i kąpieli** uwagi zgłosiło 38 osadzonych. Dotyczyły one: złych warunków kąpieli (z powodu stanu technicznego łaźni oraz zbyt licznych grup osadzonych korzystających z niej jednorazowa), rzadkiego – jeden raz w tygodniu - korzystania z łaźni, zbyt krótkiego czasu przeznaczonego na kąpiel, niewystarczającej ilości środków do utrzymania higieny osobistej oraz ich niskiej jakości;
- 4.3. w zakresie **wyżywienia** najwięcej uwag dotyczyło niezadawalających walorów smakowych posiłków (26 osób) oraz zbyt małych porcji wyżywienia (7 osób);
- 4.4. w zakresie **warunków dokonywania zakupów przez osadzonych na wypiszkę** podnoszono zarzut wysokich cen w kantynie (9 osób) oraz zdarzających się sporadycznie pomyłek w realizacji zamówień (5 osób). Pojedyncze uwagi dotyczyły braku możliwości zakupu niektórych produktów, które są dostępne w sprzedaży w innych jednostkach penitencjarnych;
- 4.5. w zakresie **opieki zdrowotnej** zgłoszone uwagi dotyczyły przede wszystkim długiego czasu oczekiwania na wizytę u lekarza np. przez ponad 2 tygodnie (11 osób) oraz jakości usług stomatologicznych (4 osoby). Pojedyncze uwagi dotyczyły utrudnionego dostępu do lekarza psychiatry oraz stosowania takich samych lekarstw na różne dolegliwości;
- 4.6. w zakresie **korzystania z aparatów telefonicznych** powtarzał się zarzut, że ustalony w porządku wewnętrznym maksymalny czas trwania jednej rozmowy telefonicznej jest zbyt krótki (8 osadzonych).

- 4.7. w zakresie **korzystania ze spacerów** 13 rozmówców stwierdziło, iż na placach spacerowych brak jest ławek; pojedyncze uwagi dotyczyły małych pól spacerowych;
- 4.8. w zakresie **korzystania z prasy, książek oraz zajęć kulturalno-oświatowych i sportowych** pojedyncze uwagi dotyczyły zbyt ubogiej oferty tych zajęć w oddziałach i zbyt rzadkiej możliwości korzystania z gry w ping-ponga. Wielu rozmówców twierdziło, że nie chodzi w ogóle do świetlicy bo właściwie nic w niej nie ma;
- 4.9. osoby, z którymi rozmawiano generalnie oceniły **traktowanie przez funkcjonariuszy** jako dobre. Uwagi w tym temacie zgłosiło 8 osób, które twierdziły, że funkcjonariusze Służby Więziennej czasem je zastraszają lub z nich drwią;
- 4.10. trzy osoby spośród 11 **karanych dyscyplinarnie** - stwierdziły, iż wymierzona kara była niewspółmierna do popełnionego przekroczenia. Jedna z nich negowała zasadność ukarania. Wszystkie osoby ukarane dyscyplinarnie przyznały, że zostały wysłuchane przed podjęciem ostatecznej decyzji o ukaraniu.

W trakcie przeprowadzonych rozmów, osoby pozbawione wolności nie zgłosiły żadnych uwag odnośnie: **widzeń, korzystania z posług religijnych, korespondencji** oraz **paczek**, a także w zakresie **stosowania środków przymusu bezpośredniego** (wśród osadzonych, z którymi rozmawiano, były 3 osoby, wobec których zastosowano umieszczenie w celi zabezpieczającej).

5. Wnioski i zalecenia.

Czynności przeprowadzone przez pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, z udziałem ekspertów – psychologa oraz doktora nauk medycznych, pozwoliły uznać, że - generalnie rzecz biorąc – w Zakładzie w Płocku przestrzegane są prawa osób pozbawionych wolności.

Z uwagi na znaczne wyeksploatowanie budynków mieszkalnych oraz występujące przeludnienie, warunki bytowe osadzonych przebywających w Zakładzie

Karnym w Płocku są niewątpliwie dość trudne. Taką ocenę uzasadnia w szczególności stan techniczny i estetyczny wielu cel i łaźni, brak całkowitej zabudowy kąpoków sanitarnych oraz ciasnota panująca w części cel.

Administracja Zakładu podejmuje działania, aby poprawić osadzonym warunki bytowe. W miarę posiadanych środków sukcesywnie prowadzone są (metodą gospodarczą) prace remontowe. Działania te nie są jednak wystarczające. W celu doprowadzenia do wyraźnej poprawy warunków osadzenia w Zakładzie Karnym w Płocku, jednostka powinna otrzymać więcej środków finansowych, aby mogła przeprowadzić remont kapitalny dwóch najstarszych budynków mieszkalnych (m.in. zabudowa kąpoków sanitarnych, wymiana stolarki okiennej, remont łaźni ogólnych) oraz możliwie szybko dokończyć prowadzone od 2007 r. prace modernizacyjno-remontowe kuchni.

W chwili obecnej pomoc psychologiczną świadczy osadzonym, przebywającym poza oddziałami terapeutycznymi, dwóch psychologów. Nie jest możliwe zapewnienie przez nich, nawet przy doraźnej pomocy psychologów z oddziałów terapeutycznych, właściwej opieki w tym zakresie. W ocenie wizytujących, konieczne jest zwiększenie na stałe obsady psychologów.

Wskazane byłoby również zakupienie dla potrzeb Zakładu przenośnego defibrylatora.

Ponadto, po przeanalizowaniu spostrzeżeń dokonanych podczas wizytacji oraz uwag i opinii uzyskanych od osadzonych i pracowników Zakładu, przedstawiciele Rzecznik Praw Obywatelskich uważają, że dla poprawy warunków osadzenia w Zakładzie Karnym w Płocku należy:

- dokonać przeglądu wyposażenia cel mieszkalnych i innych pomieszczeń, z których korzystają osadzeni, w celu naprawienia lub wymiany znajdujących się w nich uszkodzonych sprzętów (m.in. wieszaków i mat antypoślizgowych w łaźniach);
- zamontować na wszystkich górnych łózkach zabezpieczenia przed upadkiem oraz ułatwiające wejście drabinki;
- sprawdzić stan będących w użytkowaniu materaców i koców oraz dokonać wymiany egzemplarzy nienadających się do użytku;

- zwrócić większą uwagę na dokonywanie oceny walorów smakowych żywienia;
- rozważyć możliwość rozszerzenia oferty zajęć kulturalno-oświatowych w celach mieszkalnych i małych świetlicach oddziałowych;
- przeredagować Kartę Praw Pacjenta w taki sposób, aby znajdujące się w niej zapisy dotyczyły wyłącznie praw pacjenta pozbawionego wolności.

W odpowiedzi z dnia 17 czerwca 2009 r. Dyrektor ZK w Płocku poinformował Rzecznika Praw Obywatelskich, iż podziela zasadność zaleceń sformułowanych w Informacji powizytacyjnej. W związku z ich realizacją w ZK w Płocku dokonano następujących czynności:

1. zlikwidowano trzeci poziom łóżek piętrowych w celach mieszkalnych;
2. sprawdzono stan materaców i koców, wymieniając jednocześnie zużyte egzemplarze;
3. sprawdzono stan sprzętu kwaterunkowego w celach mieszkalnych, uzupełniając go w miarę ujawnionych potrzeb;
4. zaplanowano oraz przeprowadzono w części remont generalny oddziałów mieszkalnych oraz łazienek;
5. sprawdzono walory smakowe przygotowywanego w jednostce żywienia, zobowiązując jednocześnie osoby odpowiedzialne za żywienie do stałej dbałości w tym zakresie;
6. zintensyfikowano działania zmierzające do zwiększenia oferty zajęć kulturalno-oświatowych skierowanej do osadzonych oraz
7. wystosowano wnioski do władz zwierzchnich o przydzielenie dodatkowego etatu psychologa.

Ponadto, Dyrektor Okręgowy SW w Łodzi, pismem z dnia 25 czerwca 2009r. poinformował Rzecznika o przeprowadzeniu reorganizacji stanowiska dowodzenia w ZK w Płocku polegającej m.in. na wyposażeniu go w odpowiedni sprzęt monitorujący i archiwizujący oraz zorganizowaniu stanowiska monitoringu. Systemem gospo-

darczym pomalowano i wymieniono podłogi w celach dla tzw. osadzonych niebezpiecznych.